

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/123/EÜ,

21. oktoober 2009,

millega muudetakse direktiivi 2005/35/EÜ, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 80 lõiget 2,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

(1) Direktiivi 2005/35/EÜ ⁽³⁾ ning käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada füüsiliste ja juriidiliste isikute toime pandud, laevade põhjustatud merereostusega seotud õigusrikkumiste määratlust, nende vastutuse ulatust ning kriminaalkaristusi, mida saab kohaldada sellise kuriteo toime pannud füüsiliste isikute suhtes.

(2) Euroopa Ühenduste Kohus tühistas 23. oktoobril 2007 ⁽⁴⁾ nõukogu 12. juuli 2005. aasta raamotsuse 2005/667/JSK (millega tugevdatakse kriminaalõiguslikku raamistikku laevade põhjustatud merereostuse vastase õiguse jõustamiseks), ⁽⁵⁾ mis oli täiendanud direktiivi 2005/35/EÜ kriminaalõiguse meetmetega. Käesolev direktiiv peaks täitma pärast kohtuotsust tekkinud õigusliku tühimiku.

⁽¹⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 69.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 5. mai 2009. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. septembri 2009. aasta otsus.

⁽³⁾ ELT L 255, 30.9.2005, lk 11.

⁽⁴⁾ Otsus kohtuasjas C-440/05, komisjon vs. nõukogu, EKL (2007), lk I-9097.

⁽⁵⁾ ELT L 255, 30.9.2005, lk 164.

(3) Kriminaalkaristused, mis väljendavad halduskaristustega võrreldes erinevat ühiskondlikku hukkamõistu, tugevdavad laevade põhjustatud merereostust käsitlevate kehtivate õigusaktide järgimist ning peaksid olema piisavalt karmid, et võimalikud reostajad hoiduksid nende õigusaktide rikkumisest.

(4) Meresõiduohutuse parandamiseks ja laevade põhjustatud merereostuse vältimiseks on ELi tasandil juba vastu võetud sobilikud õiguslikud meetmed. Kõnealused õigusaktid on suunatud lipuriikidele, laevaomanikele ja prahtijatele, klassifikatsioonühingutele ning sadama- ja rannikuriikidele. Nimetatud õigusakte täiendavat kehtivat karistuste süsteemi laevadelt pärinevate saasteainete ebaseadusliku merre heitmise eest tuleb kriminaalkaristuste kehtestamisega veelgi tugevdada.

(5) Kriminaalkaristuste ühised eeskirjad võimaldavad kasutada mõjusamaid uurimis- ja tõhusa koostöö meetodeid nii riigisisest kui ka liikmesriikide vahel.

(6) Liikmesriigid peaksid kogu ühenduses kohaldama tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi ka juriidiliste isikute suhtes, sest tihti pannakse laevade põhjustatud merereostusega seotud rikkumisi toime juriidiliste isikute huvides või nende kasuks.

(7) Direktiivi 2005/35/EÜ kohaldamisel ei tohiks kehtida muud kui käesolevas direktiivis sätestatud erandid. Seetõttu peaksid füüsiliste ja juriidiliste isikute teatud kategooriad, nagu lasti omanikud või klassifikatsioonühingud, kuuluma kõnealuse direktiivi reguleerimisalasse.

(8) Käesolev direktiiv peaks kohustama liikmesriike kehtestama riigisisestes õigusaktides kriminaalkaristusi nende saasteainete merre heitmise puhul, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi. Käesolev direktiiv ei peaks kehtestama kohustusi seoses selliste karistuste või muu kehtiva õiguskaitse süsteemi kohaldamisega konkreetsete juhtumite suhtes.

(9) Käesoleva direktiivi kohaselt tuleks laevadelt pärinevate saasteainete ebaseaduslikku merreheitmist käsitleda kuriteona, kui see on toime pandud tahtlikult, ettevaatamatuse või tõsise hooletuse tõttu ning põhjustab vee kvaliteedi halvenemist. Laevadelt pärinevate saasteainete ebaseadusliku merreheitmise vähemtõsiseid juhtumeid, mis ei põhjusta vee kvaliteedi halvenemist, ei ole vaja käsitleda kuriteona. Käesoleva direktiivi kohaselt tuleks sellistele merreheitmistele viidata kui vähemtähtsatele juhtumitele.

(10) Võttes arvesse vajadust tagada meretranspordisektoris ohutuse ja keskkonnakaitse kõrge tase ning saastaja poolt keskkonnale tekitatud kahju eest maksmise põhimõtte tõhus rakendamine, tuleks korduvaid vähemtähtsaid juhtumeid, mis üksikult ei põhjusta vee kvaliteedi halvenemist, kuid teevad seda koosmõjus, käsitleda kuritegudena.

(11) Käesolev direktiiv ei piira ühenduse, riigi või rahvusvahelise õiguse kohaste muude vastutusele võtmise süsteemide kohaldamist laevade põhjustatud merereostusest tingitud kahju tekitamise korral.

(12) Kuritegude üle tuleks kehtestada kohtualluvus kooskõlas liikmesriikide õigusaktide ning nende rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustustega.

(13) Liikmesriigid peaksid esitama komisjonile teavet käesoleva direktiivi rakendamise kohta, et komisjon saaks hinnata selle mõju.

(14) Kuna käesoleva direktiivi eesmärgi ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning kuna kahju, mida asjaomane käitumine põhjustada võib, on piiriülene, ning ettepanekus sisalduvate meetmete ulatuse ja toime tõttu on neid parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(15) Käesoleva direktiiviga austatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida tunnustatakse Euroopa Liidu lepingu artiklis 6 ja mis kajastuvad Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

(16) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsiooni-devahelise kokkuleppe⁽¹⁾ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja

toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.

(17) Seetõttu tuleks direktiivi 2005/35/EÜ vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2005/35/EÜ muutmine

Direktiivi 2005/35/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Pealkiri asendatakse järgmisega:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste, sealhulgas kriminaalkaristuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest”.

2) Artikli 1 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on viia laevade põhjustatud merereostust reguleerivad rahvusvahelised standardid sisse ühenduse õigusesse ja tagada kohaste karistuste, sealhulgas kriminaalkaristuste kohaldamine saasteainete merreheitmise eest vastutavate isikute suhtes, et parandada mereõiduohutust ja tõhustada merekeskkonna kaitset laevade põhjustatud reostuse eest.”

3) Artiklisse 2 lisatakse järgmine punkt:

„5. „juriidiline isik” – iga üksus, millel on juriidilise isiku staatus vastavalt kehtivale riigi õigusele, välja arvatud riik või riigivõimu teostavad avalik-õiguslikud asutused ja avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid.”

4) Artiklid 4 ja 5 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 4

Rikkumised

1. Liikmesriigid tagavad, et laevadelt pärinevate saasteainete merreheitmist, kaasa arvatud sellise heitmise vähemtähtsaid juhtumeid artikli 3 lõikes 1 osutatud aladel käsitletakse rikkumisena, kui see toimub tahtlikult, ettevaatamatuse või tõsise hooletuse tõttu.

2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et iga füüsilise või juriidilise isiku, kes on toime pannud rikkumise lõike 1 tähenduses, saab võtta selle eest vastutusele.

⁽¹⁾ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

*Artikkel 5***Erandid**

1. Saasteainete merreheitmist artikli 3 lõikes 1 osutatud aladel ei käsitleta rikkumisena, kui see vastab MARPOL 73/78 I lisa reeglites 15, 34, 4.1 või 4.3 või II lisa reeglites 13, 3.1.1 või 3.1.3 sätestatud tingimustele.

2. Saasteainete merreheitmist artikli 3 lõike 1 punktides c, d ja e osutatud aladel ei käsitleta reederi, kapteni ega laevapere rikkumisena, kui see vastab MARPOL 73/78 I lisa reeglites 4.2 või II lisa reeglites 3.1.2 sätestatud tingimustele.”

5) Artikli 5 järele lisatakse järgmised artiklid:

*„Artikkel 5a***Kuriteod**

1. Liikmesriigid tagavad, et rikkumisi artiklite 4 ja 5 tähenduses käsitletakse kuritegedena.

2. Lõiget 1 ei kohaldata vähemtähtsate juhtumite korral, kui toimepandud tegu ei põhjusta vee kvaliteedi halvenemist.

3. Korduvaid vähemtähtsaid juhtumeid, mis üksikult ei põhjusta vee kvaliteedi halvenemist, kuid teevad seda koostöös, käsitletakse kuritegedena, kui need on toime pandud tahtlikult, ettevaatamatuse või tõsise hooletuse tõttu.

*Artikkel 5b***Kihutamine, kaasaaitamine ja õhutamine**

Liikmesriigid tagavad, et tahtlikult toime pandud ja artikli 5a lõigetes 1 ja 3 osutatud kuriteole kihutamine, või sellele kaasaaitamine ja õhutamine on karistatavad kuriteona.”

6) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

*„Artikkel 8***Karistused**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et rikkumiste suhtes artiklite 4 ja 5 tähenduses kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.”

7) Artikli 8 järele lisatakse järgmised artiklid:

*„Artikkel 8a***Füüsilise isiku suhtes kohaldatavad karistused**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 5a lõigetes 1 ja 3 ning artiklis 5b osutatud süütegude

suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid kriminaalkaristusi.

*Artikkel 8b***Juriidilise isiku vastutus**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilisi isikuid saab võtta vastutusele artikli 5a lõigetes 1 ja 3 ning artiklis 5b osutatud kuritegude eest, mille on nende kasuks toime pannud ükskõik milline iseseisvalt või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud füüsiline isik, kes on juriidilise isiku struktuuris juhtival kohal, mis põhineb järgmisel:

- a) õigus esindada juriidilist isikut või
- b) õigus teha juriidilise isiku nimel otsuseid või
- c) õigus teostada juriidilise isiku sisest kontrolli.

2. Lisaks tagavad liikmesriigid, et juriidilise isiku saab vastutusele võtta juhul, kui lõikes 1 osutatud füüsilise isiku teostatud puuduliku järelevalve või kontrolli tõttu on osutunud võimalikuks, et juriidilise isiku alluvuses olev füüsiline isik on juriidilise isiku kasuks pannud toime artikli 5a lõigetes 1 või 3 või artiklis 5b osutatud kuriteo.

3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes osalesid artikli 5a lõigetes 1 või 3 või artiklis 5b osutatud kuritegudes toimepanijate, neile kihutajate või kaasosalistena.

*Artikkel 8c***Juriidilise isiku suhtes kohaldatavad karistused**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artikli 8b kohaselt vastutusele võetud juriidilise isiku suhtes kohaldatakse tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi.”

*Artikkel 2***Ülevõtmine**

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 16. novembril 2010. Liikmesriigid edastavad komisjonile viivitamata kõnealuste normide teksti.

Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 3

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 21. oktoober 2009

Euroopa Parlamendi nimel
president
J. BUZEK

Nõukogu nimel
eesistuja
C. MALMSTRÖM
